

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
Széchenyi tér 2. Telefonszám 124.

Szerkesztési felelős:
ÖZV. DR. KISS PÁL.

Alapította:
DR. KISS PÁL.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK HELYBEN:
Fél évre 7 korona | Egy hónap 1 K 20
ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDEKEN:
Fél évre 14 korona | Egy hónap 2

Makón végre

felállítását a városi közéletmező-hivatal. Felállítását, mert ma-
sod, mert a megyei közéletme-
zési ügyek vezetője Návay Lajos
dr. v. b. t. rábírta a városra,
hogy immár elkerülhetetlen a
közéletmezői hivatal felállításá-
nak szükségessége s már május
1-ére jelezték kell tenni a pol-
gármesternak a makói közéletme-
zési hivatal működéséről.

Návay Lajos dr. v. b. t. t.
meglehető részletességgel mutat
arra, hogy miként képzeli a vá-
rosi közéletmezői hivatal vezeté-
sét most már csak a város polgár-
mestere a sor, hogy ezt a nagy-
fontosságú hivatalt ha rövid idő
alatt is, de tökéletesen megse-
reze. Néhány szóval felelték
ez, de nem féljük a polgármes-
tert.

Megvagyunk győződve, hogy
az új hivatal megsejtesésénél
csak egy érdek fog szom ellett
tartani s ez Makó város közélet-
mezőjének érdekét.

Makó közéletmezőjének tehát követ-
lentül fogja megismerni, hogy mi
az a határozati gondoskodás. Most
már fogja tudni a közönség, hogy
ellátást ki látogatni, mert intézést
fogják s akárhogy fogják intézni
jobb lesz a helyzet mint most,
mikor ahogy se intézik csak
képhűvek képhűvek, aminek
csak a közönség látja a kárát.

Már nem emlegetjük a makói-
ci példát, ahol a közéletmező
tökéletes, de Országon is sokkal
különbek a viszonyok mint Mak-
ón, ahol a közönség a legien-
tősebb életvitelűeknél cikkeken
a szó valódi értelmében hiányt
szanvedel.

A makói közéletmezői hivatal
nemcsak a szorosán vett életme-
zési kérdésekkel kell, hogy fog-
lalkozzon, hanem fel kell, hogy
karoljon minden népjelölti dolgot,
kezdve a elpítől a gazdasági
szerszámokig, ruhát, ipariakat
s mindent beleértve, amellyel ed-
dig a leghatalmasabb uszortár-
tás Makón.

A makói közéletmezői hivatal
felállításától várjuk a rendkívül
elmélyesedett s immár terhetel-
len viszonyok gyökeres megjaví-
tását. Tudjuk, hogy ez nem fog
egy kettőre menni, de ha eddig
fűrtünk remény nélkül, szívesen
fogjuk tűrni-letra a fokozatos s
naponkénti javulást — a lassult
haladást.

Makó fogyni községnek dol-
gai már rosszabbul nem lehet-
nek, mint ahogy eddig mentek.
Valóságos megváltóként fogadjuk

bát az új közéletmezői hivatal
felállításának személyét, mely esa-
me igen rövid időn belül teret,
volt mindannyiunk javára. Min-
dentudt ahol ilyen hivatal mükö-
dik jobban, megy a közönség so-
ra. Értéi főnk ml egy remé-
nyeket a Makó felállítású köz-
életmezői hivatalhoz.

Gyakorban látta dr. polgármes-
ternek sürögősen kell, hogy életre
hívja ez új intézményt jól ismeri
munkatársait akikkel eddig együtt
dolgozott. Megtudja őket itélni
képeségeik s munkabírásuk sze-
rint. Fogja tudni, hogy hogyan
szerezze meg a fontos hivatalt.
Tudni fogja, hogy kit állítson
előre. Természetesen személyi jós-
lásokba nem bocsátkozunk, de an-
nak az egy óhajunk kifejezését
adhatunk, hogy ennek az új hi-
vatalnak szor-kevelésben kell
állania a rendőrséggel is, amely
intézmény csak segítségére lehet
a városi közéletmezői hivatal-
nak.

Lehes örömmel üdvözöljük s
nagy fontosságú dolgot érezzük
s meg vagyunk győződve, hogy
a viszonyok jobbra fordulását je-
lenti s bár csak a háboru tar-
tamára van szorítva, megfog
maradni a L'bon után is, mint
a legfontosabb s legigazabb hi-
vatal, amelytől a város tömeg-
nek jóléte s boldogulása függ.

Makó minden polgára támogat-
ni fogja az új hivatalt nemcsak
a kárát nehézségeiben, hanem
később is nemcsak munkájában,
végre egy hivatal amely igazán
s mindig csak Makó közönségéért
fog dolgozni és működni.

— A középiskolákban az időn
nem lesz vizsga. Jankovich
Béla kultuszminiszter rende-
lete értelmében nem lesznek
vizsgák a középiskolákban,
azok helyett az utolsó hal-
napban május 21-étől 26-ig
összefoglaló előadásokat kell
tartani. Az összefoglaló elő-
adásokon a tanárok azokat
feleltetik meg, akiket akarnak,
de a már megszokott ünne-
pélyes külsőségek, vizsgagy-
zottság nélkül. Az összefog-
laló előadások után a tanári
kar értekezletet tart és azon
megállapítja az osztályzato-
kat. Az érettségi vizsgákat
nem érinti a miniszter rende-
let.

A háboru hirei.

BUDAPEST, április 21.

Keleti harctér:

A keleti fronton a helyzet változatlan.

Olasz hadszíntér:

Harci tevékenység tegnap sem haladta meg
rendes mértéket csak a tengermelléki arcvonalon
ellenség tekintélyes légi haderőt alkalmazott állá-
saink és mögöttes terep felderítése céljából ellen-
séges repülőkre arcvonalunk mögött több helysége
bombákat vetettek. Laglunal Arsiewlak északlyu-
gatra rövid tüzérségi előkészítés után a 14-ik gya-
logezred osztagai behatoltak az ellenség állásaiba
és 1 tisztet és 30 főnyi legénységgel mint ha-
difoglyokkal tértek vissza.

Délkeleti hadszíntér:

A helyzet változatlan.

Höfer altábornagy,
a vezérkari főnök helyettese.

A német vezérkar legújabb jelentése.

(Hivatalos jelentés.)

BERLIN, április 21.

Nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Rupprech bajor trónörökös hadserege:

Az Ipern hajlékban történt felderítő előretöré-
seink számos foglyot és az árkokban zsákmányolt
fegyvert eredményeztek, a tüztevékenység lassu,
Tokozsa Loos és az Arras crambiai vasúth között
tovább tart.

A német trónörökös hadsereg arcvonala:

Az összes német törzsekből való csapatok az
Aisne mellett és a Champagnai hatalmas csatavé-
ren az ember ember ellen való harcban és a leg-
nehézebb tűzben mindhatálig való huséges kitartás-
ban napról-napra sőt óráról-órára hős tetteket
visznek végbe.

Keleti és Macedón harctér: Nincs ujság.

LUDENDORFF

A béke kilátásai

A béke kilátásaival úgy vagyunk, mint az időjárással: a nyíló tavasz kissé elborult, a biztató napfényt megint a tél zordonsága váltotta föl, de reméljük, csak rövid időre. Fegyverszünet, különbéke — egyelőre nincs, az általános béke is távolabbnak látszik. De azint a tavaszt sem szoríthatja ki jogos és természet szerinti szükséges helyéről a tél, úgy bizonyosan meg kell javulniok a békére való kilátásoknak is. Hiszen az orosz forradalom rejtett és nyílt erői még működésben vannak s még mindig várhatunk tőlük üdvös változást. Miljukovnak, az ideiglenes orosz kormány külgügyminiszterének hódító politikájával szemben nő az elégedetlenség. S hasztalan pazarolják e politika érdekében az ellenünk való régalmaparticipációját. Hiába igyekeznek elhitetni az orosz néppel, hogy mi és a németek ellenségei vagyunk új szabadságunknak s csak kedvező alkalomra várunk, hogy újabb támadással tegyünk tönkre őket. A nép békét remél s a magasóvárgásáról ítélve hisz a mi békeakarataink őszinteségében. Magában az orosz kormányban Kerenszky igazságügyminiszter, a munkáspártok képviselője, német inváziótól fél ugyan és szükségesnek tartja a védelmi harcot, de most ismét hangsúlyozza, hogy az orosz nemzet nem akar hódítani a középponti államok rovására.

A német szociálista párt vezérek azt kívánják, hogy a központi hatalmak haladéktalanul közöljék az orosz kormánnyal békecéljaikat, hogy előmozdíthassák az Oroszországgal való megértést. A német kormány kijelentette ugyan, hogy általában nem akar hódítani, de miután az orosz kormány nyomtatékosan kije-

entette, hogy lemond minden hódítási tervről, szükséges, hogy a központi hatalmak is nyíltan kijelentsék, hogy hódítás nélküli békét akarnak.

Kerenszky orosz igazságügyminiszter álláspontja a béke kérdésében megfelel ama körök álláspontjának, amelyhez ezek óta tartozik. Ezen álláspont szerint Oroszországot meg kell védelmezni az ellenség inváziójától és hódításai elől, de határozottan eilene van idegen népek meghódításának és a központi hatalmak függetlensége ellen való merénylőnek.

Stauning, dán szociálista miniszter Stockholmba érkezett. Stauning kijelentette, hogy Branting Pétervározt szerzett benyomásai felől akar tájékozódni és meg akarja szüntetni a feszültséget, a mely Branting és a svéd szociálista többségi párt magatartása következtében a svéd és német szociálista pártok között támadt.

Az ideiglenes orosz kormány a különbéke ellen

Az Associated Press washingtoni tudósítója jelenti, hogy odaérkezett hírek szerint az ideiglenes orosz kormány semmiféle most képzelhető föltételek mellett sem óhajt csatlakozni a német, magyar és osztrák szociálisták ama kísérletéhez, hogy különaként kössön.

A stockholmi békekongresszus előkészítése

Budapest. Adorján Ander táviratozza Stockholmból Az Est-nek: Minden más sajtóközleménnyel szemben jelentem, hogy a stockholmi kongresszus még csak embriónális állapotban van, most még csupán az előkészítések folynak. Még hetekig fog tartani, amíg a kongresszus

terve megvalósulhat. Eddig csupán az bizonyos, hogy a nemzetközi szociálista iroda szűkebb köre Haysmans vezetésével utban van Stockholm. Nehézséget okoz az a körülmény, hogy az orosz szociálisták hallani sem akarnak a régi nemzetközi irodáról és új vezetőséget, új nemzetközi irodát akarnak.

A svéd szociálista párt alelnöke kijelentette, hogy az ő véleménye szerint addig lehetetlen a béke, amíg Németország nem hajlandó kiüríteni Franciaországot és helyre nem állítja a független és esoribatlan Belgiumot.

Francia lapok a monarchia békenyilatkozatáról.

Az osztrák-magyar békejegyzék 15-én érkezett meg, a cenzura azonban nem tartotta oly fontosnak, hogy megjelenését siettetnie volna.

A békeszózat csak arra készítheti Oroszországot, hogy még szorosabban csatlakozzék a szövetséghez és még tökéletesebbé legyen a municiógyártást. A Journal de Debats azt írja, hogy az oroszok aligha lesznek olyan halgák, hogy az osztrák-magyar koncha beleharapjanak.

Lwow herceg, orosz miniszterelnök újságírókat fogadott, akiknek a következőket mondotta: Határozottsággal kijelenthetem, hogy a béke ezen év végéig bizonyosra vehető. Természetesen Oroszország belső átalakulásai, az orosz és a külföldi szociálisták akciói nem segíthetik elő a háború befejezését. A békét csakis a hadviselők kiürülése fogja meghozni. Oroszország szeretné a békét, de ahogy a dolgok, most állanak, nem tehet kezdeményező lépést a békeakció megindítására.

— Hadikölcsönkötvények átvethetők. A Makói Takarékpénztár részvénytársasághoz az V. hadikölcsön kötvények megérkeztek és azok a hivatalos órák alatt átvethetők.

A maros hajóhatósága

A Maros hajóhatósága tételének, valamint a szegedi kereskedelmi kikötő létesítésének ügyével ismételtén foglalkozott a szegedi kereskedelmi és iparkamara pénteki ülésében. Az ülésre az elnök meghívta Reök Iván országgyűlési képviselőt is, aki ennek a kérdésnek országosan elismert szakértője.

A pénteki ülésen a fontos ügyet színté. Tonelli Sándor dr. kamarai titkár ismertette. Javaslatára a teljes ülés kimondta, hogy a kétfős kérdést, a mellyel a kamara a háború előtt is számos esetben foglalkozott, állandóan napirendően kívánja tartani. A teljes ülés örömmel üdvözli a Lloyd társulatnak a város által is elfogadott kezdeményezését, hogy az érdekelt törvényhatóságok, kereskedelmi és iparkamarák és a marosmenti kerületek országgyűlési képviselői egy, Szegeden tartandó nagygyűlésre hívassanak meg az általános érdeklődés felkeltése céljából. Kimondotta az ülés, hogy a tárgyalások számára közzelfogható alapot kíván szolgáltatni és e célból az idevágó összes anyagot feldolgozza és az ülés összes résztvevőinek rendelkezésére bocsátja.

Az előadói javaslatához Reök Iván országgyűlési képviselő szelt hozzá, kifejtve mindkét ügynek nagy közgazdasági jelentőségét az egész ország szempontjából.

Utalt arra, hogy a megejtett számítások szerint a tervezett Duna Tisza csatorna forgalmának mintegy 40-44 százalékát a hajóhatóságra teszi Maros fogja szolgáltatni és ezen az alapon reményét fejezte ki, hogyha a Maros szabályozása gyorsan végre hajtatik, el kell nézni a vitanak, hogy a csatornának tisztai torkolata Csongrádra és Szegedre helyeztessék. Szükségesnek látja felvetni azt a kérdést is, hogy a szabályozással egyidejűleg nem lehetne-e a Maros vizét turbina berendezéssel erőforrás produkálására is felhasználni, a mely a marosmenti vidéknek első áramot biztosíthatna.

Ablakredőnyök önműködővel

minden nagyságban kaphatók Fallagi-cégné

Találmány a liszt pótlására

Az összes államokban az a legégetőbb probléma, hogy miként segítsenek a liszt-hiányon. Amint a lapokban olvashattuk, a németek a fák rügyeivel kísérleteznek. Mint Nagykanizsáról jelentik, Elek Ernő nagybirtokos ujujei uradalmában s ezzel kapcsolatban Budapesten most olyan kísérletek folynak, amelyek a sikernek sokkal nagyobb reményével kecsegtetnek, mint a németekéi.

A kísérletezés alapjául szolgáló illet Elek E-né, aki a kenyérliszt pótlására a lóhere örleményét akarja felhasználni. A lóhere megérettéhez különleges gépek szükségesek, az ugynevezett Iru-s gépek.

Az ujujei uradalom már rendelkezik ilyen géppel, a nullás buzalisztéhoz hasonló finomságu lisztet állít a száritott lóheréből.

A lóhere lisztje sárgás színű, izére nézve nem lehet megkülönböztetni a buzalisztól. Elek Ernő több mintakenyéret sültetett a lóhereliszt felhasználásával. Az eddigi kísérleteknél a gabonalisztéhoz 10—15 és 20 százalékos arányban keverték a lucernalisztet, de a legközelebbi kísérleteknél a keverés már nagyobb arányú lesz.

Elek Ernő találmányát bemutatta Kérthy bárónak, az Országos Közélelmezési Hivatalt elnökének, akil meglepett az új előállítású kenyér jóminősége. A közlelmezési elnök rendelkezése a budapesti vegyvizsgáló állomás mérőfogja állapítani, hogy a lucerna-lisztben mennyi a tápanyag. Ettől a vizsgálattól függ, hogy az új lisztet bevezetik-e az ország közlelmezésébe.

Arácsos

4 lánca földem

4 lánca földem a következő ut mellett örökáron eladó. Értekezni lehet Gróf Paiffy u. 96. szám alatt. (régi Fekete utca)

Az állami tisztviselők fizetés-rendezése.

Huvert hétélfőjén a Vigadó nagy termében ülés tartottak az állami tisztviselők és elkeseredve követelték, hogy az állam gyorsan rendezze fizetésüket, mert mai lavadalmasságukból megőlni teljes lehetetlenség.

Szanki az érsai ügyira a háboru súlyos terhelte, mint a fidesz listából élő tisztviselők, akik változatlanul kevés jövedelmükből issadják ki a folyton emelkedő árakat. A kormány megkezdésen mostokán hátt el eddig velük. Most a viharos lefolyásu husvét kongresszus után új memorandum met intéznek a tisztviselők a kormányhoz és étventől azás százaléig terjedő háborus segélyt követelnek.

Múltén minisztertanács foglalt korot a tisztviselők kívánságai val és valószínűleg hamarosan döntés lesz ebben az ügyben.

Egy hírlapról fölkereste Bencsik Sándor, a költségvetési bizottság elnöke, az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének alelnökét és megkérdezte, hogy áll a tisztviselők akciója.

— Ugy tudom, — hangzott a válasza — a tisztviselők kívánságait hétélfő behatárolta tárgyalta a minisztertanács. Hogy milyen megállapodás történt, azt természetesen nem tudom, de bizonyos hogy végleges határozatról ma csak szó.

NAPI HIREK

— A makói nép és állat-összeírás. Mint megirtuk, május hó 1-től 3 ig összeírják Makón a népességet és az állatlétszámot. Az összeírás előmunkálatait most végzik a városházán. A város belterületét 60, a tanyák területét 40 kerületre osztották. A számlálást tanítók, hivatalnokok, és a főgimnázium VII—VIII. osztályának növendékei fogják véggezni kiket a főgimnázium igazgatója a legkészségesebben rendelkezésre bocsátott.

— Petróleum kiosztása. A város részére érkezett 11 herdó petróleum, amelyet az elárúitással megbízott kereskedők hétélfő fognak elárúítani. Egy egy háztartás részére április 15—30 ig szóló jegy ellenében egy fél liter petróleum adható. Azoknak, akiknek lakásaikban villanyvilágítás van petróleumot nem szabad eladni. A lakosságot figyelmezteti a hatóság, hogy a most kiosztásra kerülő petróleummal a legtakarékosabban bánjon mert az újabb rendelések értelmében május hó 1-től augusztus hó 31 ig magánlakások világítására petróleumot

nem adnak ki. A petróleum ára félliterenként 32 fillér.

— Felkéri Siket Mihály mindazon makói illetőségű katonák hozzátartozóit, kik Siket Mihály 302 ik hevérdgyalogezred 1 ső századánál 4 ik gyalogezredbeli sobesültveivel tábori posta 92. egy században szolgáltak sziveskedjenek Tavasa-utca 14. ss. alatt (munkásszáj) címeket leadni.

— Munkások kerestetnek. Makó város téglagyárába tüzemester főfő és főlakosok munkások azonnal felvételnek. Jelentkezések a hivatalos órák alatt a városnál sán a gazdasági tanácsnoknál Makó város gazdasági hivatala.

— Fata Morgana. Csodálatosan szép felvétel az Uránia ma esti ujdensága. Egy cirkuszhozly megrendítő tragédiája játsszódik előttünk izgalmas jelenetekben. Nemesak mint igen benyomult dráma, de maga a penipás felvétel olyan szenzációkat ígér, hogy igazán nagyot mulaszt a közönség, ha végig nem nézi.

— Ertesítés. Szives tudomására hozzuk, a tisztelt közönségek, hogy a főfőri késon gyógyszerár közel, a mai vasárnap délután 1 órától hétélfő reggel fél 8 óráig P o o r E n d r e szelgálja ki a gyógyszereket. Dólelőt azonban mind a három gyógyszerár.

NYILT-TER.

Mély fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy a főrén szeretői apa, nagypapa, dédapa és rokon,

ERDEI SÁMUEL

f. hó 20-án reggel 7 órákor, életének 81-ik évében hosszas szenvedés után jobblétre szenderült.

A megboldogult dráma halott kihált totomait f. hó 22 én d. u. 2 órákor fogjuk a Kigyó utca 20 ik számu gyászházban a ref. 6-templomban tartandó oráció után a ref 6-templomban örök nyugalomra helyezni.

Áldás és béke lengjen porai felett!

Makó, 1917 április 20,

A gyászoló család.

Eladó földök.

A város közelében 2 járandó, a királyhegyesi ut mentén Garsanica János szomszédságában, a palotai ut mentén szótón két járandó, a kőhid mellett a királyhegyesi ut mentén 1 köblös ugar a halom mellett, az Aradi-utca Jós Jós-uzaf fős ház előtt órákon eladó. Ertekezni lehet Jós Péterrel Petőfi-utca 2. szám. Jós Sándor Tulipán utca 9. szám. Feder Péter Szege-di utca 53. szám. Dics Sámuel Jókai utca 51. szám, vagy bár mely örökösöl.

Makói Urania Színház

Telefon szám: 181

Vasárnap, április 22-én,

Fata Morgana

Cirkusz Wolfson leírte Galavorstellung

Előadások csütörtök, szombat és vasárnap napokon tartatnak. Előadások kezdés este 8 órákor. Vasárnap két előadás: fél 6 és este 8 órákor.

Eladó ház.

Arany János utca 51. uj szám alatt házam, szabadkőzből eladó.

Értekezni lehet: a fenti szám alatt.

A Baza Pista-féle igen jóforgalmu korcsma,

melyet újból megnyitottam. házzal együtt, kedvező feltételekkel eladó.

Értekezhetni: Hajnal-utca 9

Kiadó föld

Belső nyomáson, a sárkúti düőben, egy járandó föld

Árukorica termés

alá kiadó. — Értekezni lehet: Ifj. Siket Andrásnéval, Rivali-utca 5. szám alatt.

Egy 14-15 éves leány fizetéssel

felvétetik a

„Makói Független Újság”

nyomdájában,

PAC TOJÁS-PÓTLÓ,

viszonteladóknek szép kereset el biztosít. Bészerezhető az „Általános Forgalmi Vállalatnál, Honcztól”.

